

LE COURRIER DE L'OUËST

(Edition en Quốc-Ngữ)

AN HÀ NHỰT BÁO

MỖI NGÀY THỨ NĂM IN RA MỘT KỶ

Directeur-Gérant : TRẦN-ĐẮC-NGHĨA

Direction — Rédaction — Administration — Boulevard Delanoue

QUÊT LÉGAL

ĐINH GIA BẢN
TRONG CỐI ĐỒNG DƯƠNG

Bản chữ Quốc-ngữ

Trọn năm..... 5 \$ 00
Sáu tháng..... 3 00

Bản chữ Langsa

Trọn năm..... 3 \$ 00
Sáu tháng..... 2 00

Bản Quốc-ngữ và Langsa

Trọn năm..... 7 \$ 00
Sáu tháng..... 4 50

安
河
日
報

PUBLICITÉ

Ai muốn rao báo về
việc mua bán và mua
nhật báo xin do Bản quán
mà thương nghị.

Mua nhật trình kể từ
đầu và giữa tháng và phải
TRẢ TIỀN TRƯỚC.

Bản lẻ mỗi số 0\$20.

Coi bản: « Sư tịch giặc Ân-châu » hay làm.

Nga-la-tu (Bết-xi) Áo-quốc (Ô-trích), Tiệp-nhĩ-kỳ (Tục-kỳ), Y-chi-lợi (I-ta-ly).

CANTON DE L'OUËST

Cac nhà Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà uống cho dặng mạnh giới, thì hãy hỏi thăm mấy người lớn cùng là ông già bà cả, những kẻ ấy sẽ nói cho mà biết tiệm thuốc PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARI nhưt hạng báo chế y sanh, tại đảng CATINAT số 119 SAIGON, là có danh tiếng lắm, vì bán rộng những thuốc nhưt hạng, không hề làm gian dối bao giờ. Lại giá bán thì cũng ươi, không khi nào thấy người Annam tới mua mà bán mất hơn người Tây đâu.

NHỮNG THUỐC THÂN HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM:

Thứ rượu này dùng mà bổ, những người ốm-c hay đau, rét, và nhưt là cho người đờn bà có thai dùng thì con mình sanh ra có da thịt và mạnh giới.

SOLUTION Dr DÉEM

Trừ bệnh nha phiến rất mau và không có phá đau

BÁN RỘNG THUỐC THƯƠNG HẠNG và nhiều hiệu có danh tiếng dấu bạc hà **ESSENCE DE MENTHE DE MOLINIER**, tốt bực nhưt.

Chánh tiệm trừ thuốc hoàn PILULES PINK trị bệnh mất máu xanh xao, lại uống nó thì ngừa dặng các chứng bệnh ho, lao tổn.

PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARI, PHARMACIEN DE 1re CLASSE

Có bán các thứ thuốc đã kể tên trên đó, và có bán các thứ thuốc, khác cũng hiệu nghiệm vậy.

HÀNG HẬU-GIANG

vốn dặng 60.000\$

Hàng này của Langsa và Annam hùng vốn lập tại Cần-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tắc một đến là tại Saigon có món chi, thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt.

Cũng gởi hàng cho các xứ xa; ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gởi hàng lập tức. Xin quý vị đến Hàng xem chơi thì rõ.

LỜI RAO

Kính cùng lục-châu dặng rõ, tại nhà Ia Hậu-Giang Cần-thơ, có bán sách chữ quốc-âm để giúp cho Hương-chức có quyền thì hành như trường-tòa.

Sách này có 156 trương và có đủ kiểu yết thị. lời truyền rao, của ông DƯƠNG-VĂN-MÊN mới soạn.

Giá mỗi cuốn là..... 3\$.00

Tiền gởi..... 0.15

Xin viết thư đến nhà Ia Hậu-Giang, Cần-thơ, mà mua.

Kính cáo.

AN HÀ NHỰT BÁO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

MỤC LỤC

1. — Kinh cáo Đồng bang	TRẦN-ĐẮC-NGHĨA
2. — Bàn hội tế.....	
3. — Quan Toàn quyền A. Sarraut trở về Hanói	
4. — Cuộc quốc trái 1918 thành hảo.....	
5. — Bản vàng chiêm dặng.....	A. H. N. B.
6. — Luận thời sự.....	DẶNG-VĂN-CHIỀU
7. — Cuộc hát quốc trái.....	
8. — Tòa đại bình Hanói xử vụ ông de Moupezel.....	P. B. D.
9. — Tài thọ luận.....	THẬT BỐ
10. — Chiết biện hát bỏ Annam.....	PHẠM-BÁ-ĐẠI.
11. — Điểm trung thí võ.....	HÀNG-KY
12. — Thi tập.....	QUAN-TRUNG-KY
13. — Thời hải.....	N. Q. C.
14. — Thời sự. Giá bạc, giá lúa.....	

Kinh cáo Đồng bang

Ông Võ-vân-Thơm vì công việc đa đoan chẳng rảnh dặng mà xem xét tờ Courrier de l'Ouest và An-Hà nhưt-báo nhưt khi trước; vậy kể từ 1er Décembre 1918 quyền xem xét bài vở của 2 tờ báo đó sẽ giao về nơi tôi; nên kính cáo đòi lời xin lục châu Đồng bang ai muốn gởi mandat mua nhưt trình, hoặc muốn ăn hành bài vở chi giúp vui vào 2 tờ báo đó xin gởi ngay cho tôi, tôi sẽ sẵn lòng làm cho vừa ý chứ vị luôn luôn.

Nay kính.

TRẦN-ĐẮC-NGHĨA

Chủ sự nhà in Hậu-giang và Tổng-lý An-Hà Nhựt-Báo.

Cầnthơ

Bàn Hội-Tế

LE CONSEIL COMMUNAL

Lục-tỉnh tân-văn số 577, có bài luận về viên chức Hội-tế các làng trong Lục-châu, tôi xin chiết ra đem vào đây cho chư xã-thôn nhân khán.

Bốn-quán hàng tiếp thơ của Viên-chức hội-tế trong các xã Lục-châu phân phiên về phận sự mình: «Rằng ra gánh vác việc làng, quanh năm bị việc làng ràng buộc, bỏ phế lợi nhả, không lo bề gia đạo. Tuy vậy mà chẳng phiền, vì họ làm người vì nước vì danh, phải tận tâm kiệt lực. Nên chẳng nài lương bổng, không nề thuốc-thần, tuy lãnh chức trong hội-tế mà dầu thuốc mỗi năm mỗi dặng. Làm việc làng không ăn lương mà còn phải đóng thuế, thật xét ra không dặng rộng, song cũng chẳng phiền, vì giá chẳng dặng bao nhiêu, chỉ phiền có một đến là làng với dân không phân biệt.

Trong làng, ngoại trừ xã trưởng được miễn thuế, còn bao nhiêu, nào lương-cá, hương-chủ, hương-sur, hương-chánh, hương-giáo, hương-quản, hương-thần hương hào, đảng đảng từ thượng chí hạ, đều phải đóng thuế thân như dân, đóng bực với dân, hề giấy thuế thân của dân ra làm sao, thì giấy của Viên-chức Hội-tế cũng vậy. Đường ấy mới nghĩ cho người vì nước vì dân, ra gánh vát việc làng, giúp quan an trị, được danh gì? Bởi với dân có khác nhau chăng? Xét kỹ chẳng có dấu chi phân biệt cả thảy.

«Cớ ấy nên, phần nhiều Viên-chức Hội-tế ước mượn tiếng hồn-quán kêu nài cho thiếu tại Chánh-phủ, ngửa trông Chánh-phủ ngó xuống phạm hèn, dấu chẳng cho tương-bổn, chẳng nài, chẳng miễn thuế-thân, chẳng nề, miễn Chánh-phủ vét tất công đây, nặng nề gánh vát, lập niềng cho Viên-chức Hội-tế, một thứ giấy thuế-thân khác hơn của dân, như thứ giấy Nhà-nước đã bày phát cho hàng viên-quan trong mỗi lĩnh. Đặng vậy mới có chỗ dưới trên phân biệt cho».

Cứ theo lời của Viên-chức Hội-tế phân phiên đây, tề-quản dám riêng tưởng cho là hữu lý, xét vì lấy lẽ công bình mà suy-thời đời này mỗi việc chi, của một đồng, công một lượng. Công rất quý giá, ai có công không mà hiến cho sao; nhưng bởi vì nước vì dân, người mới chẳng tiếc công kể lợi; Cơm nhà áo vợ, quanh năm lo lắng việc làng, đã vậy lại còn có phần liên-cang nếu rủi mà vương-vấn lỗi bẻ chức trách.

Đường ấy, Chánh-phủ mà xét tất công Viên-chức Hội-tế, muốn phê định y như lời xin, cho phí lòng làng, trông cũng chẳng chỉ rằng khó. Nhứt là quan Khâm-mạng Đại-thần Sarraut, với quan Nguyên-soái Nam-kỳ Maspéro, cả hai đều là bực khoa minh cao kiến, gin một lòng dĩ đức trị dân, không lý mà bỏ qua tiếng nài xin của Viên-chức Hội-tế, chút dích

gọi là ơn Chánh-phủ thưởng cho người có công giúp nước.

Cứ lời kêu nài của Viên-chức Hội-tế, cứ lời bâng xìn của Lục-thần-tân-vân, tề-bút lấy làm hiệp ý lắm; nên tề-bút lấy nghĩa đồng tình đồng nghiệp, mà tiếp ươg. Chẳng những đáng lập một thứ giấy thuế-thân phân biệt mà phát cho Viên-chức Hội-tế, chỉ dấu làng với dân khác nhau, đặng cho làng dặng rõ ràng, vì nước tất công chẳng uống, lại cũng nên đem quyền lại cho làng như xưa cho dễ bề cai trị; cũng bởi đang thời thành-phố tuần phòng kiểm sát nghiêm nhặt, lủ còn đó ở không dặng, rút về làng mà ăn đặt. Bả kêu là lủ còn đó thì chẳng cần phải về với tánh hạnh chúng nó ở ăn ra thế nào. Nếu quan chẳng dễ quyền cho làng rộng như xưa thì lấy làm khó mà trị nổi lủ ấy.

Chẳng những hồn hào ngan ngược, làm chẳng kể phép làng mà thôi, chúng nó lại hay tụ tập nội hàm, dặng ma ý chúng hiệp cò, chặn ngõ đón dặng, cướp giết của lương dân trong học vấn.

Tưởng chắc quan dân gì cũng đều chán biết như vậy, lại cũng trông nghe dân ở chốn sâu giá thú quê tha nua thiết xi. Như thế, tưởng cũng nên xin nhị thượng quan rộng suy đem quyền về cho làng như cũ.

(Rút trong Thời-Báo)

Quan Toàn-Quyển

ALBERT-SARRAUT

trở về Hà-nội

Ngày mồng 2 Décembre 1918 lúc 10 giờ rưỡi sớm mai, các quan Tây, Nam tại kinh thành Saigon đến châu chực nơi bến tàu dặng tiền

hành quan Toàn-quyển phân bộ Bắc-kỳ. Một chấp quan Toàn-quyển ngồi xe hơi dền có quan Nguyên-Soái Nam-kỳ là ông Maspéro theo đưa dón.

Các quan Tây, Nam tề tựu trước mặt quan Toàn-quyển tỏ lời tiễn biệt chúc cho ngài vược biên bình an. Quan Toàn quyền cảm tạ rồi từ giả xuống tàu. Ngài quả giang chiếc tàu "Manche" với quan Chương Lý Đế Hình là ông Lencou-Barème và quan năm Breton. Quan Toàn-quyển sẽ ghé lại Qui-nhon rồi ngài ngồi xe lửa mà về Hà-nội.

Bồn quán "An hà nhựt báo" kính chúc cho Quan-Toàn quyền quới thể bình an, lộ đồ vô sự.

Cuộc Quốc-trái 1918 thành hảo

Xứ Nam-kỳ cho vay....	49.255.048.20
« Bắc-kỳ.....	28.646.676.30
« Nam-vang.....	8.139.397.30
« Trung-kỳ.....	5.358.469.20
« Lào.....	1.295.444.90
« Quảng-châu-Loan.....	323.148.90

Năm 1917 các xứ trong cõi Đông-Dương hiệp lại cho nhà nước vay có 47 triệu, năm nay một mình xứ Nam-kỳ ta cho vay dặng 49 triệu, bằng ba số tiền cho vay năm ngoái, hơn các xứ trong cõi Đông-Dương hiệp-lại. Nam-kỳ ta dặng thẳng số như vậy ấy cũng nhờ Đông-bang xứ ta có dạ nhiệt thành cùng nhà nước Mầu-quốc đó.

Miền cho xứ Nam-kỳ ta!
Vui cho xứ Nam-kỳ ta!

Bản vàng chiêm dặng

Kỷ thi chức Tri-huyện năm nay mở hôm ngày 2 Décembre 1918 này vì nêu tên dưới đây đều được Hội khảo thi chăm dặng:

- 1° Nguyễn-vân-Kiểu.....Tân-an
- 2° Huỳnh-vân-Tĩnh.....Cần-thơ
- 3° Nguyễn-tích-Kim.....Mỹ-tho
- 4° Bùi-quang-Tân.....Phong-vân
quan Nguyên-soái Nam-kỳ
- 5° Dương-vân-Tân.....Soctrang
- 6° Dương-tấn-Thạch.....Sàdec
- 7° Huỳnh-ngọc-Nữ.....Vinh-long
- 8° Nguyễn-vân-Thần.....Tòa nh

(Soái Phủ Nam-kỳ)

An-Hà-Nhựt-Báo lấy làm hân hạnh với và kính mừng chúc cho 8 vị tân quan dặng:

Thaug mây vượ bước
Quyển lược cao đây

Trong 8 vị Tân khoa này có ông Huỳnh-vân-Thỉnh nguyên là Thư ký triệt tho nhứt bực tại Tòa Bó (Cần-thơ), từ ngày ngài tuyên bố giúp việc tại tỉnh này đến nay gần 3 năm rồi, tánh tình thoản (hậu), cử chỉ khiêm hòa, vui vẻ với mọi người, hiền lành công chúng bạn, bởi vậy cho nên ngài đến Cần-thơ chưa được 3 năm mà ngài dặng trên quan yếu, dưới dân chuộng; thiệt là: "Hoàng thiên bất phụ thiện tâm nhơn" nên ngài mới ra ứng thí một kỳ đã "hoạn đồ đắc lộ, bản hổ để danh".

Rất vui thay, rất mừng thay, Bồn báo kính dõ lời chúc cho Quan Tân Tri Huyện Huỳnh-vân-Thỉnh từ đây dặng:

Sống êm biển hoạn ngôi dai bạc,
Giáo thuận dặng danh chói áo hồng.

A. U. N. B.

Luận thời sự

(Note de la semaine)

Lúc này có thứ bệnh uống lạnh nhưрт đầu, sổ mũi, truyền nhiễm rải rác nhiều nơi. Bệnh ấy thường chôn chặt trong phổi, rồi biến hóa nhiều thể. Xem chẳng phải đến đôi giết người; song nhiều người chẳng biết cách thể điều trị, uống lăm thuốc bầy bạ nên mang hại.

Ngồi mà ngắm cái toàn cảnh nghiêm quang của Tạo-hóa, thì chúng ta sanh ở đời, trời có cho đủ phương thể để chống cự với muôn ngàn sự hại. Sách xưa nói rằng: xứ có giống độc như Lạnh-nam thì sáng vị kim-xá, bạch-điệp dễ trị; xứ có khí dữ như Hổ-nam, thì có khương-quất, thù-du dễ trị. Ở biển có thấp khí, thì sanh cá, cua, chai ốc dễ trị; ở núi có thạch độc, thì sinh hương-xạ, đề núi dễ trị.

Nay nhiều người cho rằng bệnh nóng lạnh nhưрт đầu xưa này đây, không có thuốc chi trị, thì lồi nghe lấy lăm trái lựu thiên công!

Bữa hôm, thấy Chánh-phủ rao trong nhưрт trình, dạy thiên hạ phải rửa nhà một ngày hai lần bằng nước rế-sin (crésyl), phải rửa lỗ mũi cho thường, và pha nước long-não (menthol) vào nước nóng khô sút trong họng mỗi bữa vài lần, để trừ bệnh đã nói trên đây, kèn là bệnh ríp-bơ (grippe ou influenza).

Tôi đọc sách thuốc Langsa, thấy chứng ríp-bơ này, chẳng những hành nhưрт đầu, nóng lạnh, ho, cúm, sổ mũi mà thôi, lại nhiều khi cũng một chứng ấy mà sanh ra thúi tai, đau ngực, đau xương sống, máu cam, mửa, kiết nhiều đứ.

Bởi vậy cách trị bệnh có nhiều thể lắm, tùy cơ ứng biến chẳng phải giữ một lẽ mà mạnh được. Cáo lỵ khản quan, tôi chẳng phải nghe thấy thuốc nên giám chắc biết cứu kẻ đau. Vì tôi cũng có chứng (grippe) ríp-bơ nên có tìm kiếm

trong sách vở. Nay tôi đã mạnh-giỏi xin biên chép luận biện một hai để giúp ích cho nhau.

Bệnh này, tuy ta phải noi theo mấy lời đại-khải của Chánh-phủ dạy. Song ta phải nằm nghĩ trong đường hoai, uống trà tốt, cà phê cho đậm, cho nóng, uống rượu sâm banh. Không có nước long não (menthol) thì dùng nước hơiquế cho nóng mà sút miệng cũng tốt. Hít cây dầu bạc hà bột nhưрт đầu. Có mửa thì uống sữa bò nước đá. Kiết nhẹ thì xổ rồi uống nước cháo.

Khách-trú bày đặt uống củ năng, không hiệu nghiệm gì lắm, mà nó bán mắc tiền. Xong theo Annam minh, đồ mở hôi, coi bộ khá. Hễ bệnh sâu hết thì mở hôi ra nhiều lắm.

Khản quan, bệnh ríp-bơ vẫn là một chứng nhẹ, không nên vội mua thuốc bầy bạ uống vào, tuy được năng cứu nhưn, mà nếu mình đau chơn há miệng, uống nhiều thứ lăm rồi ắt là được năng sát nhưn đó.

Khi mới khởi sự sổ mũi nặng đầu, mau mau pha nước sôi một than ngâm hai bàn chơn chừng mười lăm phút, rồi sút miệng khô bằng đồ đã nói trên đây, xức dầu lỗ mũi. Dùng thuốc chẳng khác nào điều binh, nếu bệnh mới phát mà ngấm ngấm, mười phần xảy qua hết chín.

Và lại tuy là bệnh nóng lạnh nhưрт đầu, nhưng mà cái chứng hôm nay đó hay lây lăm. Nhà người đau không nên gần gũi tới lui ở lăm lăm. Có giùm giùm chi cũng phải giữ thể thần. Mền mền của người đau trong nhà đừng cho trẻ nhỏ ngó chung. Bệnh mạnh, các đồ ấy phải bỏ vào thùng nấu giặc sạch sẽ.

Tôi làm bài này có ý nhất nhớ cho khản quan cần giữ mấy lời của Chánh-phủ rao trong nhưрт trình, xin khản quan hãy ghi lấy.

Đều cần nhưт, những người có thể, nên đem binh cho mấy ông Lương-y Langsa, hoặc mấy ông Lương-y An-nam đã học Hà-nội, sáng sủa.

(T.à-ôn)—Đặng-văn-Chiêu

Cuộc hát

CỦA NAM-KỶ CÔNG-BẢO-HỘI

Hát giúp cho cuộc Quốc-trái

TẠI SOCTRANG

Cuộc sắp đặt cho hội Công-bảo đến hát rất rõ ràng, ngày 3 Novembre 1918, các phố phường đã treo cờ khắp nơi, gió thổi phất phơ trông thêm cảnh thú. Qua 4 giờ tau đến bến cập cầu thì có ông Hồ-ngọc-Nhơn, Tri-phủ hạng nhưт đi với quý ông quý thấy xuống bến tàu đón rước. Còn M. Tư Cánh chủ khách-sạn hay tin cũng xuống cầu tàu mà rước đặng kính cho quý vị trong hội trọn mấy cái phòng ngủ cho có nơi an nghỉ. Sự hào tâm của M. Tư Cánh rất đáng kính phục, nhưn vì định tối mồng 4 Novembre mới khởi hát, nên quan phủ Nhơn và quý ông quý thấy thình bốn hội tới bữa mồng 3 Novembre đến dự tiệc tại nhà M. Ông-hưng-kỷ, Cai-tổng tại Châu-thành. Cuộc yến ẩm rất vui có đủ một quý ông quý thấy trong tỉnh thấy đến tỏ dạ hân hoan, khi nhập tiệc thì nhạc ngũ âm Cao-mạn trời giáng, pháo dõ vang trời, thiên hạ tựa coi trước nhà dòng như coi hội.

Qua ngày 4 Novembre hội Công-bảo ra mắt quan chủ tỉnh là ông Bon ngài rất vui mừng, tiếp đãi một cách rất hậu tình như anh em gặp nhau vậy. Sau khi chuyện vãng rồi, ngài thỉnh chư hội viên qua ngày 4 Novembre là ngày đã hát, đem thư nhưт rồi đến tại dinh ngài mà dự tiệc, dâng tỏ Rob Pháp Việt Xuất gia. Chư hội viên nghe dứt lấy lăm cảm tình,

nhưng thấy ngài đã có lòng huệ cố, nên không dám chối từ; chuyện vãng một hồi rồi từ tạ ngài mà lui gót.

Kể đến ra mắt quan lớn-Phó chủ-tỉnh là ông Nguyễn-phủ-Quý ngài cũng sẵn lòng hậu đãi.

Tối lại hát tại chợ, vì Châu-thành Sóc-trăng không có rạp hát. Cuộc dọn dẹp sắp đặt nghỉ tiết nơi chợ đẹp để trông vào đáng kính lòng nhiệt thành của quý ông quý thấy hết dạ khó uộc: một cái chợ rộng lớn minh mông, đứng trọn 9 cũng liên tiếp, chưng cây lá bông-hoa cờ xí đèn đuốc và đặc ghề rất nhiều, coi như một cái rạp hát sân sảng vậy. Việc lo lẩn này vốn công-phu của các quý ông: Hồ-ngọc-Nhơn, Tri-phủ hạng nhưт chủ quận Khánh-hưng (châu-thành) ông Dương-v-Tân, ông Trương-bổ-Huỳnh ông Lâm-Em ba ông này đều chức thơ ký hạng nhưт; năm nay ứng cử Tri-Huỳnh, ông Ng.-v-Tây, ông Đỗ-văn-Châu, ông Bùi-duy-Minh, ông Trần-bá-Huỳnh, thơ-ký tại Tòa-bổ.

M. Ông-Hưng-Kỷ, Cai tổng ông Ng.-tri-Huệ xã trưởng Khánh-hưng, ông Châu-nghiệp-Sáng, thơ toán, ông Bùi-duy-Tự, và ông Nguyễn-văn-Ngân thơ ký.....

Ông bang-trưởng Triều-Châu là M. Lưu-Liêu, cũng là đảng bảo tâm, đem mấy chục chiếc đệm mới, giao cho mấy thầy đứng che rạp hát, lại cho mượn chiếu bông lót rạp và tám chiếc chực ghé mà chằng dõ tiền thuê mượn chi hết, có ý giúp hội Công-bảo cho hoàn toàn nghĩa vụ mà thôi. Đó là người khách trú xa. Chớ không phải dõ tiền rạp một đêm tới 30\$00 như M. Hộ là đồng-bào ta ở tại Mytho vậy đâu. Xin khản quan nhớ lấy.

Đúng 9 giờ tối quan lớn cánh, quan lớn-phó, quan-toà cấp lệnh pha nhưn đến rạp, có chư hội viên Công-Bảo chực sẵn nghinh tiếp. Khi các quan vào tọa vị an rồi, dõ mành ra thấy một ông trong

hội đứng giữa, cầm cờ Quốc-trai hai bên có hai ông quân với hai tên bếp kèn, ở sau thì chú hội-viên hội Công-Báo, sau nữa thì lính, khi màn vừa giở ra hai ông quân ra hiệu lệnh, lính bồng súng, hai tên bếp thổi kèn, các quan cùng người đến coi thấy đèn đứng đây, khi kèn vừa dứt các quan cùng những người đến coi đều vỗ tay giây rập, màn kéo lại kể màn giở ra thì khởi hát tuồng Pháp Việt xuất gia, thật tuồng đặc rất hấp theo lúc này là lúc quốc gia hữu sự, những người đến coi đều động lòng, nhất là lớp làng với dân, và lúc Trường-dinh tiến biệt đức Đông-cung-Cảnh cho đức thấy Vêrô đem về Tây, còn ông Hồ-văn-Trung, làm lý-trưởng, lời ăn nói rành rẽ và dễ tức cười, còn ông Nguyễn-kim-Đỉnh làm vai một tên nhà giàu đời xưa, cách ăn mặc và bộ tịch in hịch, trong buổi bước ra thì thiên hạ đã cười rộ, đến chừng lần lưng móc liễn ra mà hiên nạp lại càng hay nữa, ban đầu mở đưa ra một quan ai nấy tưởng có một quan đó mà thôi, hay đầu một lúc mở đưa một quan nữa, lần lần đến bốn quan, thiên hạ vỗ tay và cười rộ, sau lại có ba người dân làng ra nữa, MM. Nguyễn-chánh-Sắt, Võ-trọng-Niệp, Nguyễn-văn-Sỏi cách ăn mặc giống dân đời xưa, thấy dễ tức cười còn lời ăn nói đối đáp rất rành rẽ mà lại có duyên. Thấy tuồng Pháp Việt xuất gia này đã in ra rồi bốn tuồng này của ông Đặng-thúc-Liêng, chủ bút Đại-việt Tạp-chí và ông Nguyễn-viên-Kiến chủ bút Nam-trung nhật-báo đặc ra, lời đặc dễ hát thông, lớp lang rất đúng, thật là danh bất hư truyền.

Lời xưa có nói những người trí thức tuy việc xưa nay chưa hề làm, mà hễ làm thì được, thật lời ví chắng lầm, còn M. Nguyễn-văn-Hoài, thơ-ký sở Giáo-nghiêm-hình-chánh làm vai đức vua Gia-long, M. Lê-quang-Lang, thơ-ký sở

Thương-chánh làm vai Chuân-văn-Tiếp, M. Nguyễn-chánh-Sắt làm vai quan thượng Lê-văn-Duyệt, M. Nguyễn-văn-Kiến làm vai Đức vua Vêrô, cách điệu và tiếng làm rất có chuẩn thẳng qui củ lại thêm ngôn từ nghiêm chỉnh, vậy mới phải là cuộc hát cải lương. Còn chú quý ông theo phụ sự trong hội như là ông Huỳnh-dinh-Điện, ông Ba-Thảo, ông Nguyễn-thành-Phước, ông Cao-huỳnh-Cư, ông Huỳnh-huê-Kỷ, ông Nguyễn-quang-Trường, ông Nguyễn-thế-Ngọc, ông Trần-ngọc-Lê, ông Lê-khiêm-Nhường, lời ăn nói cách cử chỉ rất nhậm lệ thật tiếng đồn các ông trong hội Công-báo xưa nay chẳng sai.

Cuộc hát đêm mồng 4 Novembre 1918 tới 1 giờ khuya mới vắng những người có đến coi lúc về dọc đường thấy đèn trâm trở khen ngợi.

Qua bữa sau 5 Novembre lúc 11 giờ rưỡi trưa chú quý ông quý thấy tại tỉnh và chú vị chủ quán với chú hội viên hội Nhật-báo tụ tập tại dinh quan Chủ tỉnh mà dự tiệc, khi chú quý quan đến dinh, quan Chủ tỉnh là ông Bon, ngài mặc sắc phục với lính phu-nhơn ra tiếp rước một cách hậu tình như anh em bạn tri kỷ lâu ngày gặp nhau vậy, đàm đạo giây lâu kể nháp tiệc. Quan Chủ tỉnh ngồi đưa, bên tả thì ông Hồ-văn-Trung, ông Huyền-Tĩnh, ông Nguyễn-viên-Kiến, ông Dương-văn-Tân và một gã thiếu-niên con nuôi của quan Chủ-tỉnh.

Bên hữu ông Phó-Nhơn ông, Huỳnh-dinh-Điện, ông Trần-văn-An, ông Nguyễn-kim-Đỉnh, ông Lâm-Em và một ông nữa, song không biết tên, bà Bon là lính phu-nhơn của quan Chủ tỉnh ngồi bên kia đối diện với ngài, bên tả thì ông Đặng-thúc-Liêng, ông Phú-Châu, ông Nguyễn-văn-Hoài, ông Trương-bổ-Huỳnh, ông Nguyễn-văn-Tây và ông Trần-bá-Huỳnh. Còn bên hữu thì quan lớn phó Nguyễn-phú-Quý, ông Nguyễn-chánh-Sắt, ông

Huyền-Đầu, kể đó một ông nữa với một bà-dám song không biết quý danh nên xin kiểu lời.

Đến lúc đãi rượu Săm-banh; quan Chủ-tỉnh đứng dậy mở lời, trước hết ngài tỏ rằng tiệc này là tiệc bà con đãi nhau chẳng phải tiệc quan khách, ngài lấy làm khen ngợi lòng trung nghĩa của mấy ông trong hội Công-báo nhất là trí ý khéo lựa lớp tuổi để cầm động lòng người sốt sắn theo lòng nghĩa và ngài tỏ nhiều lời ân hậu như anh em đứng giữa mà an ủi các em vậy. Thật là lòng nhân-hậu của ông Bon và cách cư xử với người An-nam, từ 60 năm nay mới thấy có hai là ông Sarraut với ngài. Khi ngài dứt lời quan Phó-Châu vưng lịnh quan lớn Phó là ông Nguyễn-phú-Quý, đứng dậy thay mặt cho chú quý-quan và chú hội viên hội nhật-báo mà tạ ơn ngài có lòng tốt đãi chúng dân bằng khác như cha đài con. Ông Bon vừa nghe qua tiếng cha đài con thì ngài đứng dậy mà từ tiếu ý rằng xin sửa lại là anh đài em. Thật lòng khoan nhơn cùng kính của ông Bon chẳng chút sai lầm, vì có bằng cứ chắc chắn, mà bằng cứ ấy có biện giữa tiệc, vì ngài có cho một gã thiếu niên đóng hầu, gã này vốn con của một thầy ký phụ sự cùng ngài lúc ngài lãnh quyền Khâm-sứ tại Nam-dịnh, sau ngài đổi về trong này vợ thầy ký từ trước, thầy ký cưới kẻ thất, lạc bạc thầy ký cũng qua đời để người con ở lại với mẹ ghê. Tình đời mẹ ghê con chồng chẳng cần phân chú khán quan cũng dự biết, nên mới viết thư cho ngài, ngài dâng thư hầu gởi bạc ra cho gã thiếu niên đi tàu vô trong này cho ngài nuôi dưỡng, cho ăn đi học như con ruột vậy tốn hao mỗi tháng có hơn 15 đồng. Như vì gã thiếu niên này cần mẫn việc học lại sẵn dịp tiệc hôm nay là tiệc Pháp Việt NHẬT GIA, nên ngài thưởng mà cho đóng hầu.

Mãn tiệc rồi chú quý quan từ tạ ra về, dọc đường thấy đèn bàn luận mà ngâm người lòng nhơn hậu của ngài.

Tối lại xuất đầu cũng hát tuồng Pháp

Việt NHẬT GIA vì quan chủ tỉnh có xuất trát cho các quận trong tỉnh, các Cai-phó tổng và hương chức phải đến coi, quan lớn chánh và quan lớn Phó cũng đến xem báo diễn.

Qua ngày 6 novembre lúc 8 giờ chú hội-viên vào từ tạ quan lớn Chánh và quan lớn Phó rồi xuống tàu củi dăm Ba-liêu.

(Rút trong Nông-cổ)

Toà Đại hình Hà-nội xử vụ ông de Monpézat

Ngày 16 Novembre 1918, toà Đại hình Hà-nội hội xử vụ ông de Monpézat là Phái-viên xứ Trung-kỳ, bắn chết ông Domenach là quan ba thuộc cơ binh lưu hậu trong một cái phòng nơi nhà hàng Métropole ở Bắc-kỳ hôm chiều thứ hai 2 Septembre 1918 lúc 7 giờ bốn mươi lăm phút, tưởng cũng nên nhắc lại để lại đây cho khán quan tưởng lắm.

Tại nhà hàng Métropole vợ chồng ông de Monpézat có mười lăm năm một cái phòng lớn mà ở, ông quan ba Domenach gần tới kỳ về chánh-quốc cũng đến nhà hàng ấy mượn một căn phòng kể đó ở mà đợi kỳ tàu. Vì phòng ở khếch, nên hai đang cũng quen biết nhau, nhưng mà không rõ ông Domenach có tư tình chi với vợ ông de Monpézat không? mấy tên bồi ở trong nhà hàng thường có học đi học lại với ông de Monpézat rằng vợ ông có hòa gian với ông quan ba Domenach, nghe nói, ông de Monpézat giận lắm song dân lòng tính mưu kế dễ rình mà bắt cho đang gian phu dâm phụ này mới nghe cho. Ông de Monpézat lập tâm rình hoai mà bắt không được, một buổi chiều kia nhăm chiều thứ hai 2 Septembre 1918 lúc 7 giờ rưỡi ông Domenach đang ngồi trong nhà hàng đó mà uống rượu, ông de Monpézat xuống mời ông Domenach

lên phòng mình mà tỏ việc tư một chút. Vì quen nhau đã lâu, nên ông Domenach chẳng chút ty hém bèn nói hết theo ông de Monpézat lập tức. Lên tới phòng ông de Monpézat liền đóng cửa phòng lại đoạn nói với ông Domenach như vậy: vì mấy tên bồi ở nhà này học với tôi cặn kẽ chẳng sót một điều rành ông đã tư thông với vợ tôi, và lại ngày mai này tôi biết là ngày ông xuống tàu trở về Pháp-quốc, tôi chẳng lấy chi đáng mà làm bằng cớ chắc, vậy thì sẵn viết mực đây ông phải biên ký cho tôi bạch chứ chớ rằng ông có tư tình với vợ tôi thì đủ.

Ông Domenach không chịu biên giấy ấy lại nói rằng mình chẳng hề khi nào có hoà gian cùng bà de Monpézat bao giờ lúc đó hai đảng cãi lẩy với nhau om sòm, ông de Monpézat giận quá tri bèn rút súng sáu trong túi ra nói: tôi đem một hai ba nếu ông không viết giấy ấy tôi bắn ông liền.

Ông Domenach tưởng là ông de Monpézat dọa mình không dám bắn nên ngồi điềm nhiên không sợ sệt gì hết. Thiết quả ông de Monpézat đến ba tiếng thấy ông Domenach không viết nên bắn ngay bụng một phát trúng ông Domenach té xỉu.

Nghe súng nổ ai nấy hoảng hốt chạy lên thấy ông Domenach bị thương xúm nhau cứu cấp chở vô nhà thương de Lanessan, quan thầy Ortholan và quan thầy Hervier mổ khám thấy bao tử của ông Domenach bị lủng. Biết thế sao sao ông Domenach không sống được, nhưng mà lúc đó ông còn tỉnh mà cũng khai cùng quan toà trước sau mình bạch. Qua đêm sau ông Domenach tắt hơi.

Quan Bồi thẩm tra và ông de Monpézat rồi truyền lệnh giam vào ngục. Hạch hỏi chứng cứ mấy tháng rồi, nên kỳ Đại hình 16 Novembre 1918 toà hỏi xử lên án phạt ông de Monpézat 5 năm tù (án treo) và 30 ngàn quang tiền chi phí thiệt hại cho vợ con ông quan ba Domenach.

Khán quan cũng còn nhớ ông de Monpézat này năm 1914 chọn cử Thân sĩ Đại biểu Nam-kỳ (député de la Cochinchine) ngài có ra tranh cử cùng ông Outrey, nhưng mà sự bất thành, phải về phần Ông Outrey đắc cử làm chức ấy.

P. B. Đ.

Tài thọ luận

Nhơn cơn rảnh việc tạm biên ít khoản trong việc trồng cây ăn trái và cây thường nơi miệt vườn ra đây cho lục châu khán quan nhàn nhàn.

1° NÓI VỀ CÁCH

TRỒNG CÂY SƯ MŨ HAY LÀ DU DƯ

Chẳng có loài cây nào mà dễ trồng cho bằng sư mẫu. 1—Trái chín mùi lấy bột rửa sạch sẽ để cho ráo nước rồi trong một ngày thì phải ương bột liền chẳng nên để lâu khô ương chậm lên. 2—Cách ương bột trước hết phải dầm đất ra cho nhỏ phơi đất trước chợ khô rồi đem bột dầm cho đến dưng dẻo dẻo, thừa thừa, rồi tưới nước chẳng mỗi ngày 1 lần chừng 7, 8 ngày thì thấy sư mẫu nở nang lên đều. 3—Dọn đất trước khi chưa trồng phải phải cõ cõ để đất dung mỗ, mỗi mỗ cách ra chừng 3'00 để mà dơi chừng nào sư mẫu lên cây bề cao cho dưng 3' tất tây sẽ bứng ra mà trồng song phải coi chừng vì nó thường hay có cây dưng, tùy theo ý muốn trồng nhiều ít thì cõ cõ mỗ cho ngay hàng ngũ. 4—Lựa giống dưng và cái thì may túi, chỉ bằng trồng 1 gốc 3 cây chừng sư mẫu lớn lên cao chừng 1' thì rõ biết dưng cái, cây nào cái thì là lớn ít chia, cây nào dưng là nhiều chia, cả khía, thì những cây cả khía lá thì chặt bỏ, còn lớn là ít khía để lại và vun đất gốc. Trong 3 cây trồng 4 lỗ lẽ nào mà dưng hết và cái hết hay sao?

5—Sư mẫu dưng xong ra có chùm thông xa cây, cái trái nhỏ lòn ten không rachi duy có cây cái hông khít nách theo mỗi lá trái cũng vậy mà lớn dày cơm nhỏ ruột. 6—Khi trồng cây sư mẫu xuống đất rồi thì phải ký mà che dây chừng nó bắt đất bám rễ rồi tưới lá xanh, sẽ lấy đồ dưng ra yêu có một đến sơ nắn sơ nước cơm chưa dưng sung mỗ. 7—Khi sư mẫu lớn cây rồi chẳng sơ chỉ duy coi chừng mà lấy lá gốc nó dưng để khô lòng thông làm cho cây nó phải ốm mà nhỏ trái. 8—Ich lợi về cây sư mẫu: chẳng phải là hơn huê lợi các cây khác trong vườn dưng, song cũng có tiện cho người xai dưng quét thuốc giấy.

BÓI LỜI CHIẾT BIỆN VỀ CÁCH HÁT BÒ CỦA NGƯỜI ANNAM MINH

Từ xưa đến nay, vạn vật trên địa cầu thế giới này thấy thấy đều sanh cái đổi dời biến hóa, dầu nước cuộc tự nhiên của đấng Tạo-Công xây dựng như là: bờ cõi, núi non, sông biển còn chẳng khỏi thay đổi mai mối, vạn hóa còn, ruộng dâu thành biển thâm thay!... kia, cốt cách, dung mạo, v. phục của con người cũng dần dần chế sửa, thay đổi theo thời thế xem mới xinh mới đẹp cho; huống gì trong chỗ hát hò là chỗ dễ mà nhấc lịch: mình quân lương tề, tặc tử loạn thần, phu tử tử biếu, huynh hữu đệ cự, phu tử phu xướng cho thiên hạ ai đó trước giải muộn mua vui, sau nghe thấy mấy nét dữ lành, phải quấy, công thường tội trừng, phần mình báo ứng, dưng ghi vào lòng in vào trí ngó hầu bắt chước họa may có trở nên người lương thiện chăng?... Thế thì trường hát hò có khác nào cái trường dạy học đó!... Hát hò an-nam ta từ đời nào chỉ bấy giờ, chẳng thấy cảnh cái chỉ coi cho lạ mắt, cứ trăm trăm trẻ trẻ noi theo thói xưa tục cũ, phẩm không phù không hợp chi với buổi cạnh tranh hay dở, tiệm tấn văn-nập này rạo. Vào trường hát, thấy trên sân khấu nào người lớn con nít lớp đứng lớp ngồi đi tới đi lui, hát thuộc, cười, dòn, coi ra chẳng phải là chỗ hát xướng, lại thêm trông chầu, trông chiến, trông trận, hiên la, kèn dờn... Ồ thôi... rùm trời rùm đất, diết tai diết mắt, thêm mấy đứa con con chạy hiệu phẩm hát há miệng la ó om sòm, trong buồng xóc ra một vài trụ, râu, ria xồm xồm, mắt lồi, mặt cop, phùng mang tron trạt, dưng như quỷ sứ thiên lôi gì ở đâu mà dưng đó vậy... còn khi hát thì la cho lòn liêng lạc dưng khác nào bị ăn cướp, chấy nhà chỉ đó, dưng la cho người tiếp cứu... đã vậy nhiều cặn làm tướng

Phàm như du đủ lớn trái tục kêu du đủ xiêm, trái lớn bằng lỗ bằng trái bưởi lớn thì mỗi trái lấy bực chót 3 đồng su, mỗi một cây bỏ đồng dưng đặt lấy trái bán dưng, thì một mùa cho dưng 20 trái mỗi trái 0\$03 20 x 0.03 = 0.60 còn như dưng giá 1 trái bán 0\$05 thì 20 trái phải 20 x 0.05 = 1\$00 huê lợi một cây, còn như huê lợi 20 cây thì phải 20 x 20 = 400 trái hay là 400 x 0.03 = 12\$00 hoặc là 400 x 0.05 = 20\$00 đây lấy bực chót và tầm thường chớ có lẽ nào 1 trái sư mẫu lớn dày cơm ngon ngọt mà lại nhẹ giá. Phàm như mua ra bán lại chực có dưng 12 trái hoặc 11 trái không cùng, như vậy cũng là tiền huê lợi đó, ai có đất dư gáo nhà cách xa chừng 30'00 thì nên trồng thử dơi ba chục cây chơi cho biết sự dưng nó mà ăn và làm mứt chấm (confiture) dưng ngon ngọt.

9—Cây rở sư mẫu có ích lợi như sau đây, thường dưng là hay chặt nước rở non và củ cái dưới gốc đem về bỏ vào mắm mà gài theo mắm, tới ngày lấy ra ăn dòn ngon hơn dưa gan, thơm. Cái táo nó thì đốt lấy tro để làm thuốc ghẻ ngoại b phu, còn cây nó thì không dùng dưng vì bông ruột dưng để lâu thì xẹp cả xơ, mà cây nó rất độc dưng đầu bôi đồ con nít thường hay bị, vì chất táo thì nhiều mỗ bẻ trái chảy dưng.

10—Cách trồng sư mẫu mà cho mau lớn và mập cây như sau đây phải nắn bôi đắp gốc dưng cho dưng chớ rậm thì tự nhiên lớn cây, tới kỳ nước ngập phải đổ tàu mà chết, thường có chừa chỗ có một hai cây sư mẫu người ta trồng nhằm chỗ đất tốt vun bột hoặc sai trái mập cây từ mau cho đến bề cao 5, 7 thước tây, gốc 4 om hồ, mà còn bề bí là vì siêng nắn vun bột thường nên có ăn mỗ. Giống sư mẫu này rở ăn chưa không ăn bầm nên thường hay trổ gốc lòn. Rời vậy trồng có thì năng bội hồ mới dưng.

Những cây chỉ mà trồng trong vườn hoặc mọc lên thì là đồ hủ dưng chẳng phải hồ, có thứ xai tiền trăm, có giống bán học chực, chẳng luận là phải lựa mà bỏ hay là không cần đến.

(kỳ sau tiếp)
Thất-Bộ-ký

sái thể cách vua, quan, cha, con, chồng, vợ, anh, em, chủ, tớ, có khi chẳng trông như phẩm chức nào hết, nói nẫu thò lỏ, điệu cốt tục tiểu nghệ ra mà bắt nhồm bắt ọ! . . . ! . . .

Sao chẳng xem hát bộ của các nước văn-minh bên Thái-Tây mà bắt chước, trong rạp hát có đôi ba trăm con người ta, song chẳng nghe ai nói một tiếng, lẳng lặng nghe hát mà thôi, lúc nào hay vỗ tay khen cười một chút rồi thôi, nào có rùm tai diết mũi như trong rạp hát của Anam mình vậy đâu?

Kìa, chệch là một nước đã thâm dâm sự di-doan, say mê cựu tục đã lâu đời; nhưng mà mấy năm rồi sau đây, họ đã mở mắt thấy trời Âu là lịch, cảnh Á là mớ, họ còn lo caub cái lẩn lẩn mấy đến tệ của họ xưa nay đó, cho tới cuộc hát xướng cũng đã chệch cách theo kim thời xem cũng là đẹp mắt rồi đó.

Cầu ta đây. . . than ôi! người sao như thế, ta lại như vậy. . . ! . . . ! . . .

Phạm-bá-Đại.

Điểm trung thí vô

Đời nhà Châu có người Tiết-Quí là tay võ sĩ tánh thục cang bạo tuy thiếu niên chớ lực vạn phu nào địch. Ngày kia anh ta vào lời mẹ xuống Trảng-An ở rơ thí, đi nữa đường bụng đói tìm quán ăn cơm. Khi vào quán gặp Ngô-Kỳ, Mã-Tán vẫn là tay sơn đầu chú trại, nhưt xứ xưng hùng, hai đảng gặp nhau, kẻ khoe tài trố hổ cầm lòng, người khoe sức đoạn kinh quá hải, tranh luận thấp cao một hồi, ai cũng đánh phần giới chẳng chịu nhin nhau, bèn đấu miếng còn cái lấy, sau lấy sức ra oai, đánh với nhau một trận đi thôi: quán xá tanh hành, ghềnh gẫy ráo, chẳng ai dám cang, còn phận anh chủ quán hỗn vĩa lên mây, tám dăng mà trốn vào có dám ở đó mà đòi tiền đòi bạc gì.

Đó, là chuyện xưa nhắc lại, còn chuyện nay mới rằng rằng đây xiu thuật

lại cho khán quan nghe chơi: ngày 3 Décembre 1918 lúc 8 giờ tối, cũng là tỷ võ làm cho ghê đở bản lẩn: vốn là, tại tiệm cà-phe nước trà của chệch Xương-Hoánh ở ngay góc chợ Cẩn-thơ, có Ng-văn-Chu tục kêu là tư Chu là người coi cửa rạp hát Cinéma des nouveautés của thầy Lý, vào tiệm uống nước trà gặp Nguyễn-văn-Bửu cũng kêu là tư Bửu là người ở tại chợ Cẩn-thơ, thế khi hai người này trước cũng có cái bận chi riêng với nhau sao? Nền khi gặp mặt sự giận khó dần, quyết trời động hơn thua cho biết vàng biết đả. Trước còn lời qua tiếng lại, cái lấy sào si, sau ra tay đả đả, đánh đờ, đờ đánh tung hoành một hồi, bản ghê lẩn cù, chén đĩa bể hết. Thuở trước, Tiết-Quí đánh với Ngô-kỳ Mã-Tán gây ghê đở bản trong tiệm không ai dám cang — Chớ bây giờ chẳng phải vậy: lính police không lẽ vị tình, thỉnh 2 xã điệu về trên bót.

Báo hại cho chủ tiệm là Xương-Hoánh đã bán bánh nước chưa đặng lấy tiền còn thêm lỗ vốn là bị chèo đĩa bể ngấu một đồng. . . ! . . . ! . . .

Hàng-ký

Thi tập

LÃO NHƠN TƯ-THUẬT

Mấy ai trông rõ cuộc sông dân,
Nành lại mình coi đá bạc dân,
Lum cùm da dung đôi mái tóc,
Phều phào rặng rặng móm hàm râu,
Tuổi xanh từng trải câu vịnh nhục,
Tắc yếu vừa chừng rãnh nợ xôn,
Tất lười đời cam già lẩn lộ,
Phước nhà gặp thuở sống càng lâu.

Càng lâu càng rõ việc càng dài,
Đường lão đời hằng vì chẳng sai,
Trước biết mối lành đều thiện ác,
Sau cho chánh đạo, thức gian ngay,
Đường đời lẩn bước trảng danh lợi,

Cuộc thế chung chen nhọc sức tài,
Ai dễ tám mươi còn thảng gối,
Đa mới bạn với gây vui thay.

Vui thay bốn phận dặng ngôi an,
Vạch lá dòm sao đường tánh toàn,
Huých hoác kháo be chòm bạch phát,
Thiuh tuôn gây chổng xóm thanh nhân
Nén nhân bối đắp bè con đại,
Cội đức vung trổng lủ châu ngọc oao,
Phỉ chí Yếu-sơn lời giáo tử,
Tuổi lòng con thảo dứa nhơn gian.

Quang-trung-ký

Thời hải

NGƯỜI-RẤT-QUÍ

Cái người chi chi, mà song, mà sướng trên bực đi ra nghinh-ngan, xe-xe, ngựa ngựa kẻ rước người đưa, người thừa kẻ dạ, ở nhà thì thôi, chớ bước ra khỏi cửa chẳng những Anam ta cầu lụy, đến đối Chà-vá, Khách-trú người Đông-Á, kẻ Âu-châu cũng yền cũng mến, dẫu việc chi khó dễ bực nào, anh ta bước đến cũng là yền như bản thạch. Kìa rừng bụi, cỏ hoang, người bước đến hóa ra thị-tử, họ mình mông biển cả có sức người! mới xông lược như chơi. — Trong đời này một người ấy mà dặng thay tay cho tạo hóa da!

Ở đời, ai có phước thì người hay lẫn cộn kẻ vô-doan người không đến ở người to! Chớ phiến-ha dỏ-bội người ta, mà người ấy chẳng ngờ đến có ngày cũng phải mang hại.

Tuyệt cái đời, mà có người như thế ai lại chẳng cầu nguyện rước-ren; Cái người sao trên bực con người, nói tắt một đũa việc chi chi khó, mà có người đến làm dặng cả!

Người gì?

Vốn người mặt tròn trịa, có khía vòng

mình, biến hóa không chừng, nhưt biến thấp. thấp biến bá. bá biến thiên văn vảo. có lúc hình ó, có khi hình người. vốn thật là người: "Bạc" hay là thần la-dách.

N. Q. C.

Thời sự Giá bạc

Kho bạc nhà-nước. 4 f 40

Đồng-Dương. 4 40

Giá lúa

Từ 3\$95 cho đến 4\$00 một tạ, tùy theo thứ lúa.

Cẩn-thơ

ĂN TRỘM CỘT. — Tại làng Tân-quới có cựu xã-trưởng Hồ-văn-Hoàn là người giàu có, xuất tiền mua cột bui (cầm-xe cà-chất) rất nhiều để nằm trong Rạch. . . phía dưới nhà xa cách chừng 200 ngoài trước — Chả ý rằng: chỗ ấy khô lo gian-tế bươi mớ, vì rạch đó lại gần nhà của người chủ ruột y là Hồ-văn-Út — Phía trên nhà xã H. lại có nhà người chủ ruột là Hồ-văn-Ngũ đã qua đời còn người vợ là thiếp dâu của xã H. và mấy đứa em trai và gái, nhà cũng là giàu có, trong số mấy đứa em chủ bác ruột với cựu xã H. thì có tên Hồ-văn-Khương 23 tuổi, tánh tình phóng dăng, cờ-bạc, rượu-trà hay tụ tập với kẻ bất lương. Nếu mới sanh nghề ăn trộm dưới nước.

Không rõ: ra nghề đã bao lâu. Chớ, mới đây: Ngày 24 tháng 10 Anam, cựu xã H. hay rằng: Cột nằm trong rạch đã bị ai thôi mất nhiều lắm. — Xã Huân liền đến tại chỗ xem qua, thấy dấu lẩn ới. Coi lại mất vừa lớn vừa nhỏ cả thấy trên 20 cây. ngbi tức quá, thiệt tức. . . vì chẳng phải một đêm ăn trộm mà bề kiến hết bao nhiêu ấy một lần. chắt 5 10, 15 đêm, hoặc một tháng chi đây. . . mới làm tới số ấy. — Giặc-tức, nên xã H. về hồi rước làng đến tra xét. — Khi hương quân nghe báo tức tức đến nhà,

hồi xã H. có biết mặt và họ-nghĩ cho ai trộm ột chiếc? Xã H. rằng: nghĩ chắt cho tên Hồ-văn-Khương chớ chẳng ai!—Hương quần lấy khai rồi cho bắt tên Khương đến hỏi, chẳng cần chi phải nói việc làng tra hỏi cho nhiều... một chấp Khương liền chịu thật: có trộm, kiến cọt của xã H. là anh chủ bác ruột với nó đem bán cho hương tưng Quới và Cò Lồ-thị-Thuần cũng ở một làng... Hương quần liền lấy khai tên Khương và đòi nội vụ chương cơ tra hỏi, rồi phúc bẩm giải đến Tòa, đã giam tên Hồ-văn-Khương và bọn đồng lõa với nó và tên Hương tưng Quới với 2 tên chịu mua cây của tên Khương bán; đợi quan bói thăm tra rồi Tòa sẽ lên án...

Nhĩ cho: lâu nay kẻ trộm là con nhà nghèo, khố-khố, thiếu thiếu cực chẳng đã mới sanh ra đến vô liêm-sĩ (ăn trộm) chớ, nào dè con nhà giàu-có, như tên H. v. Khương này đã dư ăn, tiền lúa rầu-rầu hĩ...! Mà nỡ đi làm chi việc tât tẽ như vậy? May bắt ra, tra rõ nếu không thì cứ bỏ nghỉ cho kẻ nghèo nàn trộm cọt; nào hay, con nhà giàu mà có ăn sự gian đường ấy. Phú quới sanh đạo tặc hỏ...?

Ông Labaste là Hội-Đồng Quản hạt lại là một vị điền chủ Langsa tại Song-Mỹ (Cần-thơ) vì quới thể chẳng an, đã gán một tháng rồi người nam nhà thương Sôctrăng nòng thuốc, nay người lều dướng binh tại nhà thương đồng đất (Hôpital militaire) Saigon.

Bốn quân cần xin cho ông Labaste mau mau lãnh manh mà trở lại Cần-thơ kéo thân bằng qui hữu có lòng trông đợi.
A. H. N. B.

CÁT HONG. — Nguyễn-văn-Đà 44 tuổi kêu là Nhon nhà ở đường vô Nhà thương chẳng rõ giận ai, hay là nhằm thể sự đêm 6 Décembre 1918 lúc 8 giờ lấy dao cạo bên ngót nhè họng mình cắt đứt.

Vợ là thị...hay, xỏ: lại giết dao tri hỏ, ai nấy xúm lại điệu Nhon vô nhà thương, quan thấy may hơng lại... Bó gịch rồi Nhon tỉnh táo như thường. Báo hai cho vợ ở Chấn-thành...Vay mà còn rưng rưng ý ý chớ!

Phải bèn nữa chắt chết rồi, may là Nhon không, mới còn sống đó.

Saigon

BỊ CHỌT BỚP-PHOI. — Chệc Lý-Vinh 32 tuổi ở Pnom-penh làm nghề mua sỉ bán lẻ hàng vật dụng kiếm lời, đến Saigon mấy bữa rồi có ý dợi có món chi rẻ mua đem về Pnom-penh bán lại.

Ngày chưa nhứt lúc bán mai trong chỗ người ta bán đồ thiên hạ đồng như hội, chệc ta chen vô kiếm món chi rẻ giá mua đem về thủ lợi. Những mớng chen chen lẫn lẫn một hỏ, trức nhữ đến hỏ-phoi (nhớ muộn quá) kháo bẻ, háng lí lâu mất!...! Lý-Vinh khai trong hỏ-phoi đó, nó đựng 380 đồng bạc và giấy này giấy kia. Mổ của, Lý-Vinh nóng lòng thừa... Thừa ai? Đã biết vậy, song phận sự sở tuần thành cũng dạy tìm gian tẽ... mấy dời của đồ mà hỏt bao giờ cả!...!

Diễn báo l'Impartial

TÌNH NHÂN Ở BẠC ĐƯ A! — Lại-công-Lục lính Bắc-kỳ đến bót cơ rằng: Thị Q... 19 ans là tình nhân của nó ở Chợ-dũi, chẳng rõ cơ chi, hương đương bên, lửa đương nóng, đành lòng giết người mang gói thặng xỏng, lại đem theo 12\$ đồng bạc mà làm phí lộ...!... khốc!.

Diễn báo l'Impartial.

Bà-ri-a

GIẾT HAI MẠNG. — Hôm thứ năm 14 Novembre 1918, lối ba giờ, có cậu trai kia 21 tuổi tên là Dương-văn-Ca, ở vườn tại tiệm hàng xén trong châu thành vì ghen nên dám cầm búa chặc đầu con tình nhưn và chị chống con ấy; Sợ là cá ba đi hái củi trong rừng, cậu trai thừa nơi vắng vẻ mới hỏt tình nhưn là thị Bầy, 19 tuổi con của Hương-chức làng Long-hưang rằng sao giám thất lời hứa hỏ va mà lấy chống khác, thị Bầy nói rằng: tao nào hứa cái chi với mày, tao nói chơi vậy mà; bây giờ tao ưng người khác. Cậu ta tức mình ăn ách, máu ghen sôi trào lên, bèn vật nhào thì Bầy xuống lấy búa chém đứt đầu, thị Thoàn là con của thầy dợi trên tòa bố lại là chị chống của thị Bầy, nhảy lại tiếp cứu, cậu Ca cũng nắm đầu dợi xuống chặc một búa đầu lia khỏi xác. Cậu

Quảng-dông

CÙNG LÀ ẪN CƯỚP NỮA. — Một tên thanh khách kia tay buôn bán có danh tại kinh thành Quảng-Đông (Trung-Huê) đến quan thừa rằng nó bị ấu cướp giết hết 7000\$00 đồng bạc hàng hóa.

Nó khai khi nó chở hàng hóa xuống ghe từ Quảng-Đông lui ra đi được 2 giờ đồng hồ thì có một chiếc tàu chaloupe (xà-lúc) chở một bọn ấu cướp chừng ba mươi dĩa. Chạy đều gần biển nó phải ngừng ghe lại. Nó không chịu, ấu cướp bèn bắn ghe nó xấp lại leo qua. Nó và 8 tên cu ly đương cự cùng bọn ấu cướp một trận lâu hồi, 6 tên cu ly bị giết chết, còn nó và 2 tên nữa bị thương tích nặng. Bọn ấu cướp, 13 dĩa bị tử trận. Tên đầu đảng đem nó và 2 tên cu ly còn sống dờ bỏ xuống canot xỏ ra thả theo nước, nó lẫn hỏt kiếm thể vô bờ dặng tìm đến quan cáo báo.

Sở mật thám rằng hết sức dặng truy tầm bọn ấu cướp đó song chưa biết dặng mỗi mang.

An-đô

SỰ RUỒI RO HẠI MẠNG. — Vợ chồng, Ông Monkland là người Anh-quốc đến xứ An-đô lập sở trong cây tại Segabut (Etat malais). Vì xứ ấy cách trở xa xuôi cam go cho sự thông báo, nên ông Monkland được tin Đông-minh chiến thắng, Đức-tắc phục hàng đã chôn kỹ tên tờ Đình chiến dặng nghị hòa, rất trẻ song ông Monkland cũng ăn lễ mừng, cho cu ly nghỉ và phát tiền trước cho chúng nó ăn uống vui cười chơi một bữa. Lúc ăn uống no say cu ly mừng lòng nhay nhót hát xướng chớ phước đức danh vọng cho chủ. Ông Monkland bèn lấy súng sáu bắn lên trên không ít phát chơi. Ruổi phát thứ năm sao lại không nổ, ông Monkland hạ súng xuống để ngan mà xem lại, chẳng may cho vợ ông đứng kế một bên, tình tình súng nổ, đạn trúng nhảm ngả xuống chết tươi.

Thiệt là:

Cuộc dặng vui chén rượu chén trà, Ruổi một lúc vợ nhà vong mạng.

Khả than... Khả tiếc.

(Diễn báo l'Impartial).

P. B. D.

Ca liền lấy hai đầu tóc cột chùm lại xách đi vừa được 50 thước gặp em của thị Thoàn, con này tri hô lên và chạy đi báo quan, cậu Ca sợ quá quăng hai đầu xuống đất mà chạy đi trốn qua làng khác đến bữa thứ hai mới bắt được và khai rằng va trốn là vì thấy hình hai chi em cứ rượt theo cậu va hoài nên cậu chạy hết sức rồi leo lên ngọn cây mà trốn.— Còn từ thì thì quan cho phép cha mẹ hai nàng dền nhin rồi may đầu dính lại với mình mà chôn.

(Rút trong báo L. T. T. V.)

TIN NGOẠI-QUỐC

Hồng-kông

SỰ CƯỚP GIẾT 60.000\$00 (bạc giấy) — Trong một sở trữ hàng hóa rất to kia tại xứ Taikoo gần Hồng-kông, (Trung-quốc) theo lệ thường, hết cuối tháng thì mấy người tài-phủ trong sở ấy quá giang tàu chaloupe (xà-lúc) đi đến một hàng bạc kia ở Hồng-kông lãnh bạc về phát cho những kẻ làm công trong sở. Ai ngờ, quân gian đã liệu trước và dưới tàu cũng có bọn đồng lõa nữa, nên khi về nửa đường thỉnh thì tàu ngừng máy, tài-phủ cũng không dặng, thì có một đảng ấu cướp ngổ chiềng ca-nốt (canot) chạy như tên bay, xốc tới tràn qua tàu bắt tài-phủ và tài công trôi và bịch miệng lại bỏ qua canot xỏ ra thả trôi. Gian dân đoạt thâu hết tiền bạc dưới tàu ước chừng 6 chục ngàn đồng rồi trốn mất.

Chừng 2 giờ sau, mấy người bị trôi đó trôi đến xóm Kowloon gần Hồng-kông, sở Phú-lien (Police) gặp hỏi dặng cơ mới hay bèn truyền lệnh nghiêm cấm chẳng cho ai xuất cảng, dặng truy tầm bọn gian đó, ruổi vì 2 giờ trước quân ấu cướp đã đi khỏi xa rồi nên sự cấm nhứt ấy tẽ ra vô ích.

Nhờ 2 tên mật thám tại kinh-thành đã dò dặng mỗi mang của bọn gian đó rồi; trong bọn đó lại có ba người dân ở Âu-châu đồng lõa nữa. Người ta ước ao bắt cho dặng bọn ấy mà trừ mối hại cho dân lành.

NHÀ IN NGÂN H

TẠI BAC LIEU

Kính tổ cùng Chư quý Vị.

Ấn quán An-Hà được nên tại tỉnh thành Cánh-thơ, vào đầu năm. Thận tâm ơn dày của Lục-châu quân-tử, sẵn lòng cứu cấp, ngày nay mới thấy cuộc thịnh bành đặc-lộ như vậy. Bón-Quân chẳng ngớt lo hưởng, hằng tìm tới để chỉ cho Chư quý vị dựng vui lòng tình cậy, cùng nhau mua bán lâu dài. Đã vậy mà chớ, còn một nỗi lo cho chư vị ở xa tính thành các nơi, nhứt là nhữn đường văn-lai trắc-trở, mỗi khi muốn mua các vật chỉ tới hỏn-quán, phải nhọc lòng, cng trể mà đợi chờ, nhiều khi ý không đồng toại mấy là vì in, thì không tận mặt mà dặn dò, còn mua, thì không cháng chương mà lựa chọn. Ấy vậy bốn quán nghĩ dựng phương này, ác là lưỡng toàn kỳ mỹ: Là tỉnh thoàng đây, mỗi chốn tỉnh thành, sẽ có một tiệm-ngân h. Còn hiện bây giờ đây, trước hết thì Bón Quân đã dọn tại Bac-lieu một tiệm rồi, công cuộc sắp đặt vừa an bài: Hiệu là: **Succursale de l'Imprimerie de l'Ouest Bac-lieu**, ở đường phía sau nhà chợ; cậy có thấy LÊ-HỮU-NÊN, Quản lý nhà hàng ngân h Hậu-Giang Dương Hành, Quán-thủ. Xin tỉnh Chư Quý Vị như khi nào rảnh vui chơn bước đến đó xem chơn. Tiệm bán đủ đồ dẫn phòng tứ bửu, truyện, sách của học trò và lãnh in các món theo kim thời: như danh thiệp, thiệp hôn, thiệp tang, cng đồ nhỏ nhích thì sẵn có Ấn-công ở đó thì hành trong giây phút.

Cũng có đóng sách, cũng in đồ lớn như bộ, sổ, thơ, truyện, khác con dấu đủ kiểu, công việc làm mau và khéo mà giá tin vừa phải thì thôi.

Trong một tháng trở lại đây, tại Sóc-

trăng cũng sẽ có dựng một tiệm như vậy nữa.

Cải xin Liệt-vị niệm tình mà giúp bạn đồng-bang cho nên việc, ơn ấy tạe-giù ngàn thuở.

An-Hà Ấn-quán.
Klub-cáo

BÁN THUẬN MẠI

Giá mua trả một phần chịu, một phần mệ

1463 mẫu ruộng, tọa lạc tại làng Thanh-Phủ, huyện là làng Thanh-hòa trung-nhi (Long-xuyên)

TỈNH DẠCH-GIA	12a feuille	2.874	40	12a feuille	40
		1.515 b.	40. a. 30		
		Đất của	Ông		
		T. H. DEJEAN	DE LA BATTIE		
	8.630.00	Nay về của	Vũ-v.-THOM		
		Ông			
	1.859	00	C.		
	C. S.		Tỉnh Cánh-thơ		
			Kinh		
			Thốt-Nốt		

ai có cần hỏi thăm đều chỉ thì gửi thơ cho ông Vũ-văn-Thom, Colon à Cánh-thơ mà thương nghị.

NAM-HÔNG-PHÁT

KHÁCH-SẠNG

ở ĐƯỜNG BOULEVARD BONNARD, SỐ 106
Ngang Gare xe lửa Saigon-Gôváp Chợ-Mới
Saigon

Bán rượu tây, và cho mượn phòng ngủ, sạch sẽ và rộng rãi mát mẻ lắm, quý ông, quý khách có đi Saigon xin dời gót lại tiệm tôi mà ở, lấy làm thông thả lắm.

HUYNH-HUÊ-KỶ.

PHARMACIE SHANGHAI

Chủ-Nhơn: TRIỆU-CƯƠNG

188, Rue des Marins, 188. — CHOLON

Bón hiệu trông rãng, lịch rãng vàng và thay con mắt bằng chai theo kiểu thứ Langsa, CÓ BẢNG CẤP TỐT NGHIỆP CỦA QUAN LƯƠNG-Y LANGSA BANG THƯỜNG, và có bán nhiều thứ thuốc rất thẩu hiệu. Chư quý-vị có cần dùng thuốc của tiệm tôi thì hãy viết thơ cho tiệm tôi rõ, sẵn lòng gởi CONTRE REMBOURSEMENT tiền gởi về thân chủ phải chịu. TẠI SAIGON NHÀ SỐ 23, ĐƯỜNG PELLERIN CÓ BÀN GIÙM THUỐC CỦA TIỆM TÔI.

Ngũ Lâm Bạch Trục Dược Hoàn

(3) (THUỐC ĐAU LẬU RẤT THẦN HIỆU)

Thẩm tượng những bệnh sang độc lây nhau là do nơi việc phòng sự quá độ; sức không đủ mà gần gũi cuộc phong tình, nhiễm thấp khí nhiệt độ mà sinh bệnh đau lậu, dai gặc, nước đái đục, hoặc đỏ, hoặc vàng, nóng nẩy, ấy là những chứng đau lậu chắc chắn. Bón-đường xét kỹ chế ra thứ thuốc này chọn ròng thuốc tốt, tạnh hòa bình, không nhiệt, không hàn, bất luận người yếu kẻ mạnh chỉ có bệnh đau lậu, dùng đến liền thấy thần hiệu, bởi bỏ nước khí, tiêu tắng giống độc. Con trai đau hịh này trong lỗ đái nhưt. Dùng đến thuốc này hay lắm. Đờn bà có huyết bạch cũng trị được cả, uống vào khỏi sanh ghẻ, sanh chốc, khỏi mang bệnh hư hiệu, lại tuyệt nọc độc khỏi uống thuốc trừ cang. Bệnh nhẹ dùng chừng một hai lần thấy mạnh. Còn bệnh nặng thì bốn năm lần liền dứt, không đau đi đau lại nữa. Những khách ham vui ai dám chắc khỏi đau lậu, nếu rủi ro vương nhâm các chứng nói trên đây mau dùng thuốc này trong một ve mạnh tức thì. Thiệt là một phương thuốc sang độc bực nhứt trên đời.

Cách dùng có chỉ rõ trong toa.

Mỗi ve giá là 0\$10. — 12 ve giá là 4\$00

BÍ CHẾ GIẢI ĐỘC DẪN HUON

(4) (THUỐC BỎ NHA PHIÊN RẤT HAY)

Có nhiều quý-vị ghiền nha phiến, có tri muốn kiếm thuốc thiệt hay mà uống dặng bỏ phứt đi cho rồi. Bởi vậy bốn hiệu chẳng dám tiếc công mà gia tâm chế phương thuốc «Bí Chế Giải Độc Dẫn Huon» này, tạnh chất hòa hướn, không nóng không lạnh, bỏ bởi khí huyết, mạnh khỏe tinh thần, ăn được ngủ được, thiệt là thần hiệu như thần. Uống thuốc này thì hết ghiền liễn mà lại ăn ngon, ngủ yên giấc, không đi tỉnh, không hạ lợi, tới buổi không nhớ chừng, không đau miệng đau mảy chỉ tệt. Thuốc này đã thi nghiệm nhiều người tại làng Hoa-Bien (Bac-lieu) cửa được nhiều người ghiền rồi. Thiệt là một phương thuốc bỏ nha phiến này hay hơn các nơi khác mà giá lại rẻ hơn.

Cách dùng: Như mỗi lần hút một chỉ thì mỗi cử uống bốn hướn, uống như vậy dặng ba ngày rồi sau giảm lần lần xuống. Trong 10 ngày thì bỏ dứt bệnh nha phiến chẳng sai.

Như ai có bệh tức lỏi đau hông, tả rớt, uống một hướn thì hết.

Thiệt giá:

Mỗi ve lớn 1\$20. — Mỗi ve nhỏ 0\$60

HÒA ĐÀM NINH PHỄ CHỈ KHÁI TÂN

(THUỐC HO VÀ BỎ PHỄ TÂN ĐÀM)

Và bệnh ho là bệnh hay biến ra nhiều chứng nguy hiểm không kể xiết. Nếu thuốc không hay thì khó trị. Tiệm tôi có chế phương thuốc này để trị bệnh siễn, bệnh ho chẳng luận lâu mau, hoặc phong hàn tà khí sanh ra ho, dùng đến liền thấy công hiệu. Thuốc chế không mát, không nóng, đờn bà có thai, người lớn con nít chỉ đều dùng được cả. Thiệt là một phương thuốc trị bệnh ho hạng nhứt trên đời.

Mỗi một gói giá (0\$10)

Bán tại: Quán-Tin-Ký đại dược phòng

60, Rue de Canton. — Chợ-lớn

QUẢN TÍN KỸ ĐẠI DƯỢC PHÒNG

CHỦ NHƠN: M. LÊ-TOAN 60, Rue de Canton, 60. — Cholon

Bản hiệu có trụ và bán lẻ đủ các thứ thuốc Cao, Đơn, Hoàn, Tán, đều là thượng hạng, các nơi xa gần đều biết danh, có nhiều vị trong Lục-Châu gọi là tể-tân-không thuốc của tiệm tôi trong các quý báo rằng: «Thuốc này hiệu nhất thiên hạ». Cui xin chớ quý-vị trong Lục-Châu như muốn dùng thuốc của tiệm tôi, xin vui lòng viết thư cho tôi rõ, sẵn lòng gởi thuốc lập tức mà gởi CONTRA REMBOURSEMENT. Chư quý-vị muốn xin CATALOGUE, hãy viết thư cho tôi hay, sẵn lòng gởi cho kuông. Tại Saigon nhà số 23 đường Pellerin có bán giùm thuốc của tiệm tôi.

SÂM NHUNG BỔ THẬN HOÀN

(Thuốc bổ thận giá sâm nhung)

Bẩm trường trong thân thể con người, thân là cốt rỏ, nếu phần tiên thiên hao kém, hậu thiên thất dưỡng thì phải mau dùng thuốc mà bồi bổ tinh thần mới dặng mauh giới. Nền tiệm tôi sẵn lòng hiệp chế hoàn thuốc này công hiệu hạng nhất, điều hòa huyết mạch bổ thận tráng dương, tư nhuận mật mảy, khoé hòa tử vị, bồi khí sung thần, hoặc bồi sắc dục quá độ, mộng mị di tinh, bạch trược, lậu, tinh tiết dầm dể, mồ hôi lai láng, hoặc hạ người suy nhược, thận kém tinh hàng, cử động yếu ớt, lỗ tai chảy nước, mỗi gối đau lưng. Các chứng về hư tổn mà sanh, dùng đến thuốc này đường cây khô dươn nhuần mưa móc, sung túc tinh thần nở nang đa thật.

Mỗi hộp 6 hoàn giá sáu cát (0\$60)

THIÊN KIM BẢO KHÔN ĐƠN

(Thuốc bổ khôn (bổn bà) cương tử)

Thuốc này trị bệnh đờn bà con gái huyết khí suy nhược, thân thể ốm o, nhan sắc vô vàng, đường kinh không đúng kỳ, hoặc trời hoặc sục, bạch đới hạ, huyết bạch hoặc nhiều hoặc ít, huyết hàn, lạnh, hư thạt, tiểu sàng, nơi tử cung lạnh chậm con, hoặc sung sức quá bội, ngăn trở đường sanh dục, chậm thai nghén, hoặc con gái lớn lên bề đường kinh, bốn huyết, làm lớn bụng. Ăn ngủ không ngon, no hơi, nhứt đầu, sanh chứng nhưt gân, mỗi lưng đau bụng, khí nhiều khi ít không chừng, hoặc đờn bà có thai, bệnh trướng lên. Các chứng hư tổn dùng đến thuốc này thì lành mạnh. Bồi bổ khí huyết, chưng từ lương phương.

Mỗi hộp 2 hoàn giá bán (1\$00)

DIỆU TÂM NINH THẬN HOÀN

(Thuốc bổ tâm an thần)

Phương thuốc này chủ trị lo lắng quá độ, hao tổn tâm huyết, đêm ngủ chẳng ngon, tinh thần bất hoà, giảm sức sống ác, băng hoàn thân thể, tỷ vị suy nhược hay mệt hay quên, cũng bởi học hành quá sức, dâm sượng giải nắng, buồn bán nhọc nhàn, ngồi cả ngày, đi cả buổi, một nhọc tinh thần, các chứng về lao tổn, dùng đến thuốc này, rất nên thần hiệu, bồi nhuận tâm can, điều hòa huyết mạch, tọa tại sáng mắt, định chí an thần, bổ ích người khí, thêm sức sống lâu.

Mỗi hộp 6 hoàn giá sáu cát (0\$60)

VẠN ƯNG ĐỨC TẾ ĐƠN

(Thuốc bá chứng)

Phạm con người bệnh chỉ đến có thuốc trị cả. Nếu dùng nhầm thuốc tự nhiên bệnh lành. Tiệm tôi đã hiệp với các lương y cổ danh bên Trung-Huê cùng người Tây-ban đủ lẽ mà hiệp phương thuốc đức-tế-đơn này, chủ trị các bệnh nhưi chứng, đau bụng, tả, mửa, vọp bẻ, sinh bụng, no hơi, trọc tả giải phong độc, hoặc cảm mạo phong hàn, nhưe đầu sỏ mũi, ăn không tiêu, no hơi tức ngực, bụng chướng, hay nghiêng rãng, ngột xe ngột hơi, chói nước, đại sảng, nhiễm phong, ho nóng, ỉa, nước xối xả, tứ chi bủng rùng, thân thể nặng nề, dùng đến, tức thì công hiệu còn cơn mạnh mà thương dưng, thì xu trừ bá bệnh tả khí khó xâm, hoặc dùng để trong nhà tùy thân hoặc gập người cơn nguy cấp mà cứu, thì công đức rất trọng. Bất luận giá trẻ gì đều dùng dặng cả.

Mỗi ve nhỏ giá một cát (0\$10)

Mỗi hộp 12 ve giá (1\$00)

MỸ KỸ

TIỆM HOA CHƠI DUNG VÀ KHÁC CON DẤU

ở đường Turc, số 16

Ngang nhà MOTTET, Saigon

Kính cáo cùng quý khách dặng hay, tại tiệm tôi có làm mà đá bằng đá cẩm thạch, đá xanh Tonkin có đủ các thứ kiểu.

Có khắc con dấu bằng đồng, mù thun bằng cây, chạm bán đồng cùng hoa điều thảo mộc theo là nhân hiệu, vân vân.

Mộ bia chạm bán đá cẩm thạch.

Gỗ thợ hoa chơi dung nhảm hình người mà vẽ bằng dầu sơn vô bổ, nước nhuộm mực Tàu, viết chỉ than, họa biển liến và tranh, họa sơn thủy.

Articles du Tonkin et Chaussures en tous genres.

Tượng-sóc-Git cần khố

Rượu, Rhum

(Rượu Rum)

HIỆU

“STELLA”

Hàng “UNION FONCIERE FRANCO-ANNAMITE” mới lập tại Cánhthor, dùng tinh ròng nước mía trong trong hạt mà dặt ra rượu này.

Nước trong chẳng kém các thứ Rhum thiên hạ dụng xưa nay, còn bẻ ngon, ngọt, nên thuốc thì bằng thật chẳng thứ nào bằng. Mùi thơm càng diệu-dào vì là nhờ hơi mía; khí vị của rượu ấy nói chẳng cùng, có nếm rồi mới rõ.

Xin chớ quý khách hãy mua mà dùng, thử dặng mừng cho bốn-quốc ngày nay dặng 1 một nhà ky-nghệ, khéo lấy có thể-sáng mà làm nên việc.

Nhà hàng H. G. D. H. Les Galeries de l'Ouest Cantho, và nhà G. O. ngành tại Sét-răng, và Bắ-liêu đều có trữ. Giá thiệt rẻ lắm.

ve 1 litre 1\$50

1 góc ba litre 0.50

Chư quý vị muốn mua xin gởi mua nơi các tiệm kể tên trên đó hay là gởi cho Monsieur Albert Viviers Trạng-sư tại Canthor.

PIERRE PHAN-VAN-VAN

DIT VANG

Geometre Civil

Longxuyen — Chaudoc — Sadec

ARPENTAGE.

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ông Phan-van-Vang

(Pierre)

KINH LÝ NGOẠI NGHỊCH

LONGXUYEN—CHAUDOC—SADEC

Lành đạt điển thổ,

Phân giải hạng.

Tương phân thổ sàng,

Công chuyên làm kỹ

cang và tin giá nhẹ

Điền chủ có cần dùng

xin viết thư thương nghị

Cáo Thị

Có người muốn bán một cái máy đèn dầu xăn (un appareil d'éclairage à gaz d'essence): bình dầu để trên cao, có ống chạy xuống rải ra, tra được mười lăm ngọn đèn. Đèn này sáng lắm, có đủ đồ phụ tùng sẽ bán luôn theo cuộc. Người ta bán là vì mới đem đèn điển khí vô nhà, nên đèn dầu xăn (essence) dư dùng.

Bán thiệt rẻ, xin viết thư cho Đồn-quán An-Hà-Nhưt-Báo mà thương tính.

LOI RAO

Tại nhà in Hạp-Giang Cantho có bán hộp để đựng đồ cho học trò dùng kèn là PLUMIER; trong hộp ấy có:

1 cây viết chì đen, thứ tốt

1 cây viết chì dầu xanh, đầu đỏ

1 cây viết mực có găm ngòi viết

Giá mỗi hộp là 0\$40

Tiền gởi phụ thêm. 0\$10

Cũng có bán các món khác nữa, giá rẻ lắm, xin viết thư thương nghị.

Lời rao

Tại nhà in Hậu-Giang, đường Boulevard Saintenoy—Caotho; có bán sách «Lời dạy các Hương-Chức mà có QUYỀN THI HÀNH NHỮNG ĐIỀU LỆ TRONG LỜI NGHỊ ĐỊNH CỦA QUAN TOÀN-QUYỀN KHÂM MẠNG, ĐỀ NGÀY 24 NOVEMBRE 1917. Sách này có chữ Langsa và chữ Quốc-ngữ: bên chữ Langsa thì của quan Chánh tòa HABERT Caotho làm ra; còn bên Quốc-ngữ thì của M. Pham-thời-Hòa, thông ngôn hữu thụ tại Tòa án Caotho giải nghĩa và dịch một cách thật rõ để hiểu lầm.

Sách này thiệt hữu ích cho Hương-Chức và các chủ điền lắm.

Bán mỗi cuốn là..... 0\$30

Thêm gói..... 0 10

Mua từ 30 cuốn tới 50 thì cho huê tổng 20% ; mua 100 cuốn thì huê tổng 25%.

Thuốc điều hiệu Globe

(TRÁI ĐAT)

Có gói 10 điều.

Có gói 20 điều.

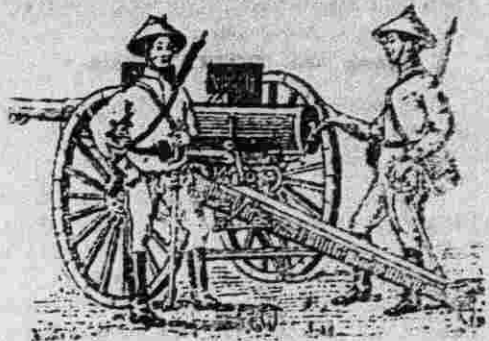
Hút đã ngon, dễ đánh lặn cuộc

Không có... (text partially obscured)

Tại hãng DENIS FRÈRES

Thuốc điều hiệu Canon

(SÚNG ĐẠI BÁT)

BAO XANH

Hút đã ngon mà giá lại rẻ hơn, mọi
bất thứ thì mới...
Tại Hãng DENIS-FRÈRES trừ bán.

Phổ cáo Đồng ban

Kể từ buổi An-Hà Ấn-quán,
Tại Caothơ, tạo sáng đến rày,
Lục-châu quân-tử, ôn dày,
Mẫu-cán mua giúp, ngày nay thế-hành,
Thanh-nhân dâng cửa hàng rộng mở
Mây sấm thềm, thấy thợ tin rồng,
Lãnh in chi thấy đẹp xong,
Troyen, thơ, danh-thiệp, thiệp-tông,
(thiệp-tau).

Ton, số, bộ, làm càng kỹ lưỡng,
Chắc lại bền chắc nhưng cửa người
Nói chi sách đóng thì thôi!
Lưng da, lưng bố, dễ dãi ít hư.
Sách in sáng, tinh từ, Kim Tủy,
Tự điển cùng Sơ ký Đại nam.
Tuần tra Pháp lệ, dạy kham,
Cách thi hành án, thiệt lắm rất hay.
Thước, viết nghiên sáng đầy đủ hàng.
Thiếu chi dân xây lạng, mực ngời;
Chức trac, cáo Phái những lời.
Song hơi 1 chuyển xin mời các ông
Tuy vật liệu, nay không dễ đủ,
Bồn quân nào dám phụ ý ai,
Khó chọc thử này chẳng sai,
Miếng cho đẹp và... (text partially obscured)

Caotho.— Imp de l'Ouest.

Trần-Đắc-Nghĩa